

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Başbakan Sayın Ahmet Davutoğlu** tarafından Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Mithat Sancar

Mardin Milletvekili

16 Ağustos'tan bugüne, İl İdaresi Kanunu'nun genel ve soyut kamu düzenini sağlama ödevine dayanarak, bölge ilçe ve il merkezlerinde sokağa çıkma yasakları ilan edilmektedir. Anayasa'nın egemenliği düzenleyen 6. maddesi, hiç kimsenin kaynağını Anayasa'dan almayan bir devlet yetkisi kullanamayacağını belirtir. Sokağa çıkma yasakları, seyahat özgürlüğünü ve kişi güvenliğini ortadan kaldırmakta, başta yaşama hakkı ve sağlığa erişim hakkı olmak üzere çok sayıda hak ve özgürlüğü de kısıtlamaktadır. Temel hak ve özgürlüklerin sınırlanma halleri Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilmiştir. Buna göre temel haklar, ancak ve ancak kanunla ve kanunda belirtilen sebeplerle, Anayasa'nın sözüne ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyet'in gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olarak sınırlanabilir. Anayasa'nın 15. maddesinde de, temel hak ve hürriyetlerin kullanılmasının yalnızca savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde, uluslararası hukuktan doğan yükümlülükler ihlal edilmemek kaydıyla kısmen veya tamamen durdurulabileceği hüküm altına alınmıştır. Buna uygun olarak, OHAL ve Sıkıyönetim Kanunları, görev ve yetkiyi düzenleyen ilgili maddelerinde açıkça sokağa çıkma yasağı ilan etme yetkisi vermiştir. Buna mukabil İl İdaresi Kanunu böyle bir yetki vermediği için Anayasa'nın 6, 13, 15. maddelerine aykırılık meydana gelmektedir. Bir kimsenin iradesi dışında bir yerde tutulması, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunu oluşturur. Bu fiilin TCK'nın 77/d maddesi uyarınca, "*siyasal, felsefi, ırki veya dini saiklerle toplumun bir kesimine karşı bir plan doğrultusunda sistemli olarak işlenmesi, insanlığa karşı suç oluşturur*". Yine kişi güvenliği, AIHS'nin 5. maddesiyle güvence altına alınmıştır.

Mardin ili Dargeçit ilçesinde de, 10-13 Ekim tarihleri arasında sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir; ardından 11 Aralık günü ilan edilen sokağa çıkma yasağı halen devam etmektedir.

Bu itibarla;

1. Gerek uluslararası, gerekse ulusal mevzuatta hukuki temeli olmadığı açık olan sokağa çıkma yasakları neye dayanarak ilan edilmektedir? Bir dayanağı yoksa, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun sistematik olarak işlenmesi bakımından insanlığa karşı suç teşkil eden bu uygulamadan sorumlu kamu görevlileriyle ilgili bir soruşturma başlatılmış mıdır?
2. Dargeçit'te sokağa çıkma yasakları sırasında hayatını kaybeden sivillerin, kolluk kuvvetlerinin ve valiliğin deyimiyile "bölücü terör örgütü mensuplarının" kimlik bilgileri nelerdir? Bu insanlar hayatlarını nasıl ve neden kaybetmişlerdir?
3. Sivil ve "bölücü terör örgütü mensubu" ayrımı hangi kriterlere göre, kim tarafından, nasıl yapılmaktadır?
4. Bölgede yalnızca can kaybı değil, malvarlığına yönelik zararlar gerçekleşmekte, öğrenciler sokağa çıkma yasakları nedeniyle eğitim haklarından yoksun kılınmakta, insanlar sağlık hakkına erişememekte ve daha birçok insan hakkı ihlalleriyle karşı karşıya kalmaktadır. Bu ihlallerle ilgili herhangi bir idari soruşturma süreci başlatılmış mıdır? Başlatılmadıysa bunun nedeni nedir?
5. 1990'larda faaliyet gösteren ve bölgede hukuk ve insan hakları ihlalleriyle bilinen JİTEM adlı örgüt ile ilgili açılan davalar kapsamında yargılama süreci sona ermiş veya devam eden kaç kişi, halen aktif olarak Dargeçit'i de kapsayan Diyarbakır Bölge Jandarma Komutanlığı'nın görev alanında faaliyetlerini sürdürmektedir?